

UUDISED

Türilane hoolitseb Olustvere mõisapargi eest

Sel kevadel asus Olustvere mõisapargi aednikuna tööle türilane Liivi Martjak. Sellest ajast on park kohalike hinnangul muutunud üha ilusamaks. „Peenrad peavad olema filigraansed ja teed puhtad,” võtab aednik ise oma tähtsamad ülesanded kokku.

ANU BOLLVERK
rleht@tyri.ee

Olustvere ja Türi vahet sõitmine ei ole Liivi Martjakile uus asi – siinses koolis on ta töötanud juba kolm aastat, õpetades aianlust ja botaanikat. Kui eelmisel kevadel pargiaedniku koht vabaks sai, pakuti seda Martjakile ja sellest kevadest käivad tööd mõisapargis juba tema taktikapi järgi. Peamiseks tööde läbiviijaks on ta ise, abiliseks vaid lossis klienditeenindajana töötav Merle Vaidem.

Kui alustame ringkäiku lossipargis, tundub uskumatu, et kaks naist suudavad kogu selle tohutu maa-ala korras hoida – park on kümnekond hektarit suur, teist samapalju on õppetalu territoorium. Martjak aga kinnitab, et just nii see on – kogu tööga saavad nad hakkama kahekesi, vaid muruniitmine on tellitud teenus ja vaid lehtede riisumise juures võetakse appi õpilased. Ja ka siis kulub lehtede kokkuriisumisele kõva kaks nädalat.

Lillepeenrad on taastatud vanade piltide järgi

Lossi peaukse ees olev lillipeenar meenutab mingit ornamenti. Selgema pildi saame alles siis, kui aednik viib meid lossirõdule. Nüüd on näha laheline paabulinnusaba oma täies ilus. „Kui lilli istutasime, jooksi me ise ka aeg-ajalt rõdule vaatama,” tunnustab Liivi Martjak. Tema sõnul on kõik pargi peenrad taastatud vanade piltide järgi. Täimede valik oli muidugi aeniku teha ja valik läks

Mõisa ümber olevatele inglise stiilis lillepeenardele avanevad kaunid vaated mõisa rõdulelt.

2 x Merit Männi

õnneks – petuuniad ei oleks sellise vihmade suvega vastu pidanud, aga punaste õitega raudürt õitseb rikkalikult. Õitevahuks on ka mõisapreili akende all asuv roosipeenar, millest Martjak esmaspäeva hommikuti šampusepudelite korke välja nopib. Nimelt on suveajal siin igal nädalavahetusel kahed pulmad. Et pulmaliste meelispaikadeks on ka pargi kaunid kaarsillid ja võimas kahetüveline Armastuse tamm, tuleb enne nädalavahetust üle käia terve park. „Vaatan, et peenardel poleks ühtki rohuliblet – rutiinne kontroll,” ütleb Martjak.

Armastuse tamme juures teeme pikema peatuse. Selle kahetüvelise puu külge olla legendi järgi end üles poonud mõisapreilisse armunud teenijapoiss. „See on sihukene tamm, mille all käisid noored kudrutamas siis, kui ma ise siin koolis õppisin ja käivad nüüdki,” rääkis Martjak.

Erilisemad või botaaniliselt haruldased, nagu aednik ütleb, on Olustvere mõisapargis ka Eesti vanimad ja suurimad ruumelia männid ja kanada tsu-

Sellekevadine suurim töö oli Liivi Martjakil ja tema abilisel ürdiaia rajamine.

ga. „Meil oli ka üks Eesti vanimaid korgipuid, aga sellest sai torm jagu,” jutustab Martjak.

Nõgeste asemel laiub ürdiaed

Mõisapark on Liivi Martjaki sõnul jalutajate lemmikpaik – siin käivad emad väikeste lastega ja vanemad proud. Kõik mõisapargid peaksid olema avalikud ja kõigile nautimiseks, arvab Martjak.

Pargis ringi kõndides tunnustab aednik, et päris mitmed puud on vanad ja haiged ning need tuleks maha võtta. Sellest, et seda tööd on ka varem tehtud, annavad tunnistust mitmel pool pargis olevad kannud, millesse on istutatud lilleklumbid. „Ega need kannud ka ikka pargile kohased ole, eks need tuleb kõik välja juurida,” tunnustab Martjak.

Selleastased suuremad tööd olid aednikul ja tema abilisel pargiteede katmine ja maitsetaimeaia rajamine. „Mõisaparkides on ikka kombeks väike ürdiaed,” ütleb Martjak ja juhatab meid ümber kaevumajakese nurga. Kevadel kasvasid siin veel rinnust saati nõgesed, nüüd on ürdiaias aga kivikestega äärestatud pisikesed peenralapid, kus kasvavad till ja petersell, kur-

gihoi, aed-liivatee, salvei, punne, kummel ja estragon. Värvilikuks õitsevad peenranurkades saialilled.

Aedniku töö on vaheldusrikas

„Töö on huvitav – ühtegi päeva pole sarnast ega monotoonset,” kiidab Liivi Martjak oma ametit. „Ja hea tunne on, kui inimesed kiidavad, et sel aastal on park tõesti ilus ja et park hakkab lõpuks pargi nägu võtma - järelikult teen ikka õiget asja.”

Kodu lähedale, näiteks Türi linnajärgel, ei ole Martjak mõelnudki kandideerida. „Linnaaednikul peab paberimajanduse soont olema ja kontoris peab palju istuma. Mina tahan väljas tegutseda,” ütleb ta.

Kui mitu kilomeetrit päeva jooksul mööda pargiteid kõndides kokku tuleb, ei oska Martjak öelda. „Oleme mõelnud küll, et peaks sammulugejad peale panema,” naerab ta ja lisab, et koju jõudes tahab koertega ikka jalutama minna. Ta on oma kaht kuldset retiriiverit ka tööle kaasa võtnud, aga seal olevat nad rohkem tülinaks. „Istuvad terve aja tiigis ja hirmutavad parte,” naerab Martjak.

Uitmõttest alguse saanud väljasõit lõppes söögifiaskoga

Järjekordne tööpäev algas Türi Rahvalehe toimetuses nagu ikka. Mõtted olid alles nädalavahetuses ja ei olnud sugugi sellist tuju, et näpud arvutiklaviatuuri külge klammerdada ja tööle hakata. Käes on ju hapukurgihooaja tippaeg ja uudiseid üsna visad tekkima. Nii me kolmekesi – peatoimetaja Anu, müügijuht Piia ja loo autor – istusime, limpsasime kohvi ja mõlgutasime mõtteid. Minu idee kolida toimetuse ajutiselt kesklinna kaubamaja ette ei leidnud kahe hääletaja seas piisavalt pooldhääli ja soiku see möte jäigi.

Äkki meenus mulle, et umbes kuu aega tagasi lugesin Saikalast, et Olustvere mõisaaednik on türilane. Selle mõtte väljakäimine tekitas teistes juba elavamat vastukaja. Anu arvas, et „väga huvitav” ja Piia ütles et „teeme ära, mis me siin ikka kopitame”. Mõeldud-tehtud, pakkisime ennast koos fotoaparaadiga autosse ja sõit läks lahti. Esialgu bensiinijaama poole, sest lisaks kütusele oli tarvis täiendada ka klaasipesuvedeliku varusid. Suur kanister roosat ja lõhnastatud klaasipesuvedelikku ostetud ja läbi raskuste see vajalikku paaki kummutatud, olime valmis naabermaakonna vallutamiseks.

Tee Olustverre kulges suuremate viperusteta. Tee oli tuttav – vähemalt mulle, sest lapsepõlves olin ma seda teed mööda sadu kordi tolmu LAZ-bussiga maale vanaema juurde logistanud. Anu ja Piia seevastu väitsid, et see kant on neile suhteliselt võõras. Ei kulunudki palju aega, kui meie auto uhke kaarega mõisahoonde ette keeras. Jalutasime veidi aega omapead uhke mõisahoonde ees, kuni Anu helistas aednik Liivile, et teda meie kohalejõudmisest teavitada. Mida Liivi meile täpsemalt rääkis ja mida me pargis nägime, sellest enamust on kirjas kõrvalasavas artiklis.

Kuna hommikune kohvipaus oli vajunud unustusse ning mõisapargis veedetud ligikaudu poolteist tundi ainult süvendasid nälja- ja janutunnet, oli meil selge siht silme ees – nüüd sööma!

Lähme Arturi juurde, pakkusin välja. „Kuhu?” pärisid teised. Selgitasin, et Olustverest seitsme kilomeetri kaugusel asuvas Suure-Jaanis asub kohvik „Arturi juures”, kus võiks keha kinnitada. Sinnapoole siis järgmiseks suundusimegi. Suure-Jaani sisse sõites tabas vähemalt mind küll *deja vu* tunne – viimase kümne aasta jooksul polnud siin küll kapitaalset muutust toimunud. Needsamad luitunud värvi puumajad, paar koeranässakat kusagil majaseina ääres palavuse käes lõõtsutamas. Kuid möte Arturi juures ootavast kohutäiest kiirustas takka ja parkisimegi auto kiriku lähedale, kus vanasse vesiveskisse sisse seatud söögikoht paikneb. Marssisime üle silla, hõrgutavad praelõhnad ninasõrmeid hellitamas, kui söögikoha uksele ilmus näitsik ja teatas võluva naeratuuse saatel, et kohvik on avatud kella kolmeni, ning sulges meie ees ukse. Milline petteumus!

Kõhud olid aga juba hirmus tühjad ja pidasime aru, mida edasi teha. Kuna Viljandisse on enam kui kolmkümmend kilomeetrit, siis suundume hoopis Võhma poole. Otsustasime keha kinnitada Võhma teeristis asuvas Toidutare nime kandvas söögikohas. See on koht, kus politseinikud armastavad tavaliselt kiirust mööta ja roheliste vahtralehtedega autode juhid kogunemisi korraldada. Kuigi ehitus näeb välja nagu kooperatiiviaegne šašlõkimüüjate unistus, kus tervisekaitseametniku tööpõld oleks enam kui lai, otsustasime siiski siin pakutavaid roogi proovida. Meie kõõgikomando sisenes Toidutare ja asus menüüs näpuga järge ajama.

Sobivad road välja valitud, seisime kassajärjekorda ja nii oli aega ka veidi hoones sees ringi vaadata. Seinal avaldatud info põhjal saavad Toidutare külastajad näiteks teada, et juhul, kui enda jalad ei kannu, saab siit ka taksoteenust tellida ja kodugaasi osta. Saialetist avastasime aga põnevaid kulinaarseid hõrgutisi: ööbiku silmad, kuivatatud juustu pats, kuivatatud põdra vorst...

Kui road lõpuks tellitud saime, järgnes kõige põnevam osa. Otsustasime einestada õues laua taga ja jääme seal oma sööke ootama. Paraku pole me kohaliku toidupaiga tavadege tuttav, seega tuli üllatusena, et toite lauda ei kantagi. Teenindaja hüüab hoopis kusagilt maja sisemusest, et see või too roog on nüüd valmis ja ootab sööjat. Kuna aga maantee ääres tekitavad autod korralikku müra, läks meil hüütu kõrvust mööda. Õnneks otsustasid uksele lähedal istuvad noormehed meie vahendajateks hakata, korrates kõva häälega teenindaja kutsungit. Nii tekkis meil omavahel isemoodi telefonimäng, mis pakkus paraja kohutäie naeru kõigile.

Läbi keeruka logistika meieni jõudnud toidud olid siiski suhteliselt maitssvad, kuigi meie toimetuse kollektiiv jääb endiselt truuks kolledži kohvikule. See ei tähenda sugugi, et Võhma toidutareesse ei tasuks edaspidi põnevaid elamusi otsima minna.

MERIT MÄNNI

TEAVE

Olustverre rajati mõis orduaja lõpul ja see paiknes praegusest asukohast paar kilomeetrit põhja pool, Papiorus. Nüüdses asukohas on mõis olnud alates 17. sajandi I poolest. 1734. aastast kuulus Olustvere mõis Fersenite suguvõsale. Viimane Olustvere krahv Nikolai Fersen lasi ehitada 19. sajandi lõpul mõisa südamesse uued karjalaudad, vesiveski ja viinavabriku ning 20. sajandi alguses heimatstiilis härrastemaja. Mõisaansambel on säilinud suhteliselt tervikuna. Teiste seas väärivad vaatamist ka ait-kuivati ja hiljuti taastatud sepikoda. Peamiselt maakivist ja tellistest ehitatud hooneid ümbritseb 19. saj. rajatud park ja 10 km ulatuses puiesteid. 1920. a kolis mõisasse varem Kõo mõisas asunud Eesti Aleksandri Põllutöökool. Põllumajandusliku kallakuga koolist on tänasteks saanud Olustvere teenindus- ja maamajanduskool. Mõisa peahoones asub turismikeskus, mis on turismikorralduse eriala õpilaste praktikabaas. Peahoonesse on välja pandud vana mööbli ja linnutopiste kogu ja miniatuursete puuhobuste näitus.

Viljandimaa turistiinfokeskus